

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

5. Eadem veritas è conditione naturæ probatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

C A P V T V.

Eadem veritas è conditione nature probatur.

OMnium rerum vnum summum est principium Deus ; ipse principio carens , à se sua omnia , hoc est , se ipsum habens , infinitus , interminus , absque tempore , tempora omnia sua æternitate complectens : sic autem à se ipso , & non aliunde est , vt solus ipse à se ipso sit , nec esse res vlla possit , quæ vel se totum , vel sui partem vllam à se habere possit ; sed id omne quod sunt , pars omnis , & facultates singulæ , id quæ ipsum quod perseverant & permanent , non tantum à Deo est , sed à sustentante Deo perpetuò continenterque conseruatur , & in suum protinus redibit nihilum , vbi Dei ope conseruante priuabitur . Hinc fit , vt ipsis etiam inanimis rebus , nihil magis necessarium esse possit , quam vt Deum præsentem & conseruantem habeant : nihil illis infelicius fingere vel optare possumus , quam si eas à Deo , vel Deum ab illis recedere fingamus , quippe illicò ab illis omne bonum & perfectum recedet , penitusque esse desinent . Etenim summum id bonum , quo sensu carentia perfici possunt , non aliud est , quam hoc ipsum quod sunt ; hoc ipsum autem nisi Deo dante habere , conseruante conseruare non possunt , ideoque si se ab eis sustentatrix manus illa diuina subduxerit , omnia illis bona vno momento pereunt , simulque & esse & bene esse desinunt , cum non alium boni sensum quam ipsum esse habeant .

Iam , vt ad hominem cognitione & ratione præditum gradum faciam , ea sorte , tamque felici conditione eum condidit , vt animum hinc quidem immortalẽ esse voluerit , inde verò summæ beatitatis , ipsiusque diuinitatis capacem , qui ad ipsum vsque Deum , si velit , prouehi possit : hic beatæ perennitatis iucundissima est & certa possessio , quando bonis omnibus mens cumulata , fit vnus cum Deo spiritus ; si quid inest tenebriofum , instabile , imperfectum , à luce , immutabilitate , perfectione diuina absorptum , in ipsum quodammodo Deum transmutatur , illo viuunt , gaudet , fruuntur , nihilque sui sentiens , se toto in illum transijt . O beatam nascendi conditionem , si qua liberalitate datur , eadem cautione seruatur ! nunc autem ad beatitudinem apti , nati ; ad sempiternas miserias manibus , pedibus , nitimur . Quid enim ? omne bonum , perfectum , conueniens , ita continenter à Deo est , vt vnde recesserit Deus , ibi nihil istorum reperiat : ad eum ergo accedendum , vt ab eo id quod perfectum est hauriatur : & quidem rebus cognitione carentibus , non alia est ad Deum accessio , quam naturaliter subesse ; nec enim aliud est illis bene esse , quam ex natura esse . ac cognitione præditis ; cum ea sit proposita beatitudo , quæ voluntate & cognitione perficitur , erit etiam ad Deum voluntate & cognitione accedendum ; & non nisi voluntate ac cognitione recedetur .

Aa

Ac-

Accedimus autem cognitione & voluntate, quando cognitione & voluntate subsumus: eo que viciniùs accedimus, & copiosiora ex vicinitate bona haurimus, quo perfectiore cognitione, propensiore voluntate accedimus & sublimus. Veritas in cognitione, obedientia in voluntate reperitur: in quibus si falsitas, si inobedientia dominaretur, quis non videt, non posse id, nisi à summa veritate, summa potestate esse alienissimum?

Quæ autem est ista, qua subsumus, qua ad Deum accedimus veritas: nisi qua verè, sincerè clarèque cognoscimus, nec initium, nec motionem, nec permanentiam, nec ullius boni partem ullam à nobis esse posse; omnia verò, vsque ad eò à Deo bono esse nobis expectanda, ut nusquam aliò respectemus, de alijs omnibus diffidamus, illi soli nos totos, nostra omnia, ingenti cum fiducia committamus, omnium rerum, conatum, consiliorum felicem, & æternitati prosperum exitum ab eo expectemus, in eumque referamus: quo fiet, ut in eum solum spes nostra respectet, in eum solum noster totus amor adspiret, desideria suspirent, actiones, cogitata, consilia omnia ferantur? Inde sanctissimus rerum omnium procreatorum, sui; etiam ipsius, & amor simul & contemptus; amor ut Dei sunt, ut Deus in illis est, vel per illas ad se perueniri vult, aut etiam in illis, diuinæ illucenti maiestati, mandatis sue seruitur: simul etiam contemptus maximus, quoties illæ seorsim à Deo solitarièque, ex eo solo quòd sua vi illis competit spectatæ, agnoscuntur, vnde cum que omni bono, pulcritudine, viribus, efficaciam, perfectione, potestate, laudisque materia destitutæ; in ruinam, miseriam, & malorum extrema proruentes; nec sibi, nec aliorum cuiquam opem ullam, oblectationem, commodum, honorem, aliudque optabile quidquam sufficere valentes. Vnde fit ut nihil propriè ab illis timendum, sperandum nihil, nihil amandum illi homini sit, qui suas omnes in vnum Deum cogitationes transtulerit, clarissimaque veritate peruiderit, Dei solius & esse & permanere omnia; & quantumcumque aliquid alicui dederit, donum esse, quod quadam quasi transfusione in alium extenditur, attamen ita semper & summo iure Dei est, ut nullam eius partem quasi suam sibi vindicare, nihil sibi proprium ullibi designare, nullas, nisi dante Deo, ad agendum vires explicare vlla creatura possit. Hinc Dei solius potentiam, honorem & gloriam, solum illum timendum, amandum, colendum, soli illi fidendum, maledictum qui sperat in homine, & alia id genus toties oracula sacra commendant.

Iam verò cum natura sua summè bonus, summè sit liberalis Deus, & occasionem causamque bene faciendi non forinsecus mutuetur, sed à sua infinita bonitate desumat, hæc autem, quantum quidem in ipsa est, latissimè in omnes homines diffundatur; consequens est, ut (quod voluit D. Augustinus) gratiæ diuinæ denegandæ causa, ab homine, non à Deo; concedendæ verò, à Deo, non ab homine petatur. Etenim liberalis, verax & iustus est Deus; liberalitatemque veritas & iustitia comitantur: atqui veritatem deseris, o quisquis tuum aliquid

puras

putas & dicis, quod Dei tamen est: aduersus iustitiam peccas, qui quasi tuum tibi arrogas, quod est Domini Dei tui. iniustum igitur & mendacem, in donis inquam Dei, acceptisque beneficijs iniustum & mendacem te, nonne iustum est diuina liberalitate priuari, ijs ipsius multatum donis quibus abusus es? diuina verò liberalitate recedente, in quam extremam rerum omnium inopiam, in quantas miseriarum voragines prolabi necesse est? At si exundanti diuinæ liberalitatis flumini te, omni obice remoto, veracem iustumque obuiam dederis, si donorum & bonorum omnium datorem & conseruatorem Deum agnoueris, laudaueris, nec vllam tibi laudis partem clam surripere tentaueris, si hac in verissima cognitione, purissimaque Dei laude perseueraueris; tum demum omnem animum tuum, sensus, facultates tuas omnes, perenniter & abundè circumfluat, occupabit, diuinisque replebit muneribus copiosa Dei gratia, nec desinet in maius perfectiusque prouehere, donec ad extrema perductum beato sine coronarit.

Et hoc verè est quod in medio montium per decliue conuallium fecundantes aquæ defluunt; hoc, quod misericordia & veritas obuiauerunt sibi: protinus enim vt tuam miseriam, bonorum omnium penuriam, & exundantem in Deo bonitatis fontem agnoueris, veritas misericordiam inuocat, misericordia liberalitatem ciet, liberalitas totis alucis affluit. At si te ipsum quasi diuitem iam & beatum aliquem demirari & suspectare, si quid tibi tribuere cœperis; en tua valis inani tumore turgescens, in superbiæ caliginosum montem subito mutatur, fluentia gratiæ vel siccantur, vel aliò deriuata transferuntur, fentes, vrticæ, infelix lolium, solique & æterno igni nati frutices, arescentem melioribus frugibus mentis agrum occupant, tamque densis spinis horridum, vtili omni humore exsuccum, venenatis radicibus penitissimè consitum reddunt, vt melioris vniquam securitæ culturæ, sanctioris hinc frugis spem omnem videantur prorsus euellere. adè pestiferum est huius pessimæ arrogantiae venenum. Quid ergo summus agricola, & humanæ salutis amator Deus? ò mirabilem bonitatem! medicinam facit è vulnere. *Quid enim est virtus nisi medicamentum, & quid est vitium nisi vulnus? quia ergo nos de medicamento vulnus facimus, facit Deus de vulnere medicamentum; vt qui virtute percutimur, vitio curemur. Nos namque virtutum dona retorquemus in vsum vitiorum: ille vitiorum illecebras assumit in artem virtutum, & salutis statim percutit vt seruet: vt qui humilitatem currentes fugimus, ei saltem cadentes hæreamus, vt nos his ijsdem verbis optimè docuit S. Gregorius.*

En boni maliq̄ scaturigines effossæ patent: quid procliuius & optabilius nobis esse potest, quam vt hac vel declinata, vel magis obstructa, nos totos fonti bonorum cupidè & sitienter applicemus, auidè hauriamus, sobriaque ebrietate bibentes, id vnum à cogitatione non recedat, ex alieno sitim sedari nostram, egestatem ditari nostram, nihilque minùs esse nostrum, quam quod ita nostrum est, vt totum ipsum sit alienum. Quid enim nostrum est, nisi peccatum?

tum? vnum hoc (ô possessionem in opem! ô infecundam fecunditatem!) à nobis solis est propagatum. Si virtutem, si bonum aliquod habemus, ita nostrum est, vt totum Dei sit, à Deo, in Deum referendum sit: imò verò adeò voluntariè à Deo sit, suamque totam originem à Deo trahat, vt priùs ab eius voluntate cupiatur, quam cuiquam hominum de illo cogitatio incidat; non est qui sine Deo, accessionem vllam boni promereri valeat, non est qui dare initium, occasionem, progressionem vllam possit: quinimò cùm initia, progressum, perfectionem ipsam, si fieri posset, adepti fuerimus, si solis nostris acquisiti q; viribus nitimur, protinus inanescunt omnia, & in euandos abeuntia fumos originarie nos nuditati relinquunt.

Quid enim? si ipse nihil sis aliud quam tenebræ, optésq; luce compleri, ad lucem accedas oportet: vbi si quando te vndiq; aliena luce fulgentem demiratus fueris, precariūque splendorem illum ipse tibi arrogaueris, nonne clarissimè tum deprehendes errorem, cùm recessu ab aliena luce tentato, pristinis mōtō vno tenebris te correptum exhorresces? ô si tam essent nobis animi, quam corporis oculi, ad hanc veritatem contuendam aperti? quàm dilucidè, in hoc ipso argumento nostro, illud idem videremus? etenim vt Deus natura sua est summum esse, summa virtus, summa & illimitata perfectio, boni omnis fons, origo, permanens: ita nos natura nostra, origine, virtute propria, & non aliunde hausta, præter nihil, nihil sumus, mera inanitas, bonorum omnium plusquam vacuitas, in malum & miseriam procliuitas, summa infirmitas, illimitata quædam imperfectio, quæ à malo in malum, à miseria in miseriam sine limite, sine termino rueret. iam, cùm ad participanda sanctissimi Dei nostri bona, eximio eius favore assurgimus, in quamdam eius similitudinem tam diu trāsformamur, quam diu eius liberalissimæ bonitati, veritate & iustitia comite adhærescimus; at vbi primū à summo & incommutabili splendore, ad tenuem nostrum fragilēmq; radium oculos detorsimus, sibi quidem semper idem perseuerat Deus, arnos ad nostra conuertimur, tenebrescimus, & dum nostra complectimur, nostra reperimus, peccatum, defectum, omne miseriarum genus.

Heu infelicem, inquis, conditionem! ego verò, ô beatam, si modò bene vitimur, cognitionem! ô sanctam, si penitiùs intuemur, consolationem! Bonum enim mihi Domine, quia humiliasti me, mihiq; reuelasti oculos, vt videns penuriam & infirmitatem meam, veras in simul diuitias & certum robur, indefinenter à diuinæ liberalitatis fontibus hauriam. Quod iustus præbere solatium egēti queas, quàm (cùm suis sibi viribus opitulari nequeat) si ostenderis vbi largè omnia inopiæ subleuandæ dabuntur? quid igitur? cùm fieri non possit, vt ipse à me tantillum habeam, & hoc ita sit soli Deo proprium, vt in alium quemquam quadrate non possit, qui enim aliquid à se solo habet, supremo iure, & vi sua sic illud habet, vt neque cuiquam id debeat, nec à quoquam id illi eripi possit; imò si à se, & vi sua id obtinet, non est vnde id certo limite coerceri poterit, infinitum

erit,

erit, vno verbo, Deus erit: at quoniam Deus vnus est, creatura Deus esse non potest, sed vel debet velle esse creatura, vel si aliud vult, id vult quod esse non potest; & cum definit velle id esse quod vnum esse potest, in defectum, & in nihilum labitur.

Cum igitur hæc ita sint, & ex horum tamē vel ignoratione vel obliuione fiat, vt passim suis arūdinis vitibus innixi homines, eo grauiore, quo inexpectatione lapsu corruant; nōne maximo mihi solatio fuerit, si & infirmitatem meam adeo nouerim, vt illā decipi non queam, & aliunde intellexero ingentem auxiliorum copiam mihi diuinitus apparari; tunc tantūm defuturam, cum ipse mihi confusus fuero; affuturam semper, cum ipse mihi diffusus fuero, cum spes, cum cogitatus meos in Dei bonitatem integre summisseq; transfudero? o magnam Dei largitatem! tanta bona, tam certō profundit, tam facili hac conditione, si id norim quod sum, id velim quod possum. At si supra quā sum & possum mihi tribuo, præ foribus infirmitas mea est, mihi relinquor, impingo, offendo & decido, cadensq; corrigor, supponente Domino manum suam, vt ipse me cognoscam, & ad sustentatorem meum redeam. Er numquid ista quoque mihi consolatio est, dū sola mea superbia, & non illiberalitate tua, Deus meus, fauores tuos impediri audio: & per lapsus meos superbiam meam, quasi minore malo grandius malum, prouidentissima tua bonitate sanari? Memini equidem, Domine, *D. Augustinus sup.* quod dixit seruus tuus, nimia superbia damnari quosdam; at neq; peccatoris damnatione delectaris, & superbiam sanari quā nimiam esse maus, ideoque id, te donante conabor, vt neq; nimia sit mea superbia, & misericordia tua & veritas tua in conspectu meo sint semper: veritate semper gaudebo, & hæc est veritas; Natura miser & omnium sum indigus, nec me ipso alius esse possum: qui à se cupit ditescere, diuinitatis ambitione stulta laborat. mea ergo paupertate, tuis dititjs, Deus meus laboro, tuisq; ditescam & meæ fient, quamdiu non meas, sed tuas esse cognoscam, quamdiu in te refundam, mihiq; nihil arrogabo.

CAPVT VI.

Quam frequenter ista superbia labe adspergamur.

Videoe quidem, tantam adhuc dictorum esse veritatem, nemo vt sit lecturus, quin vt facilem assensum præbiturus, ita protinus obiecturus sit, in confesso esse omnia, creaturam à creatore secretam, nihil posse, nec esse, aut sanè rarissimos esse, qui quod Dei est id sibi arrogatum optent, quare nec operosa, nec longiore probatione fuisse opus; id facilè daturum quemuis, quamuis breuiter postulatum, aut positum esset.

Ita fateor prima specie iudicandum à non paucis; fallor tamen plurimūm, si quid est, quod magis seria commédatione, accuratioe explanatione, crebriore repetitione indigeat; cum nihil sit, quod verbis fateamur promptiùs, factis negemus pertinaciùs, crebriùs labefactemus, audaciùs conuellamus. quid enim? vt